

GURSTEN

Corps de logis i Gursten från sent 1600-tal
är ett av de äldsta husen i Lofta

Både Gursten och Nygård ägdes av André. Genom konkurs tog Loftahammars Sparbank över och Gursten såldes 1914 av Jordförmedlingen till Seth Andersson, yngste son till nämndeman A M Andersson på Hägg . Det var på Andrés tid som det lilla kraftverket byggdes. Det gav ström till Nygård, Gursten och Valstad. Det var ett mycket fins kraftverk med dubbla turbiner och sköttes först av någon som hette Edvardsson. Sedan tog Sigfrid Björk (*), som var kördräng, vid. Likström levererades till Nygård i första hand, Gursten och Valstad fick om det räckte. Glödlamporna var av koltråd på 25 W. Strömmen användes bara till lyse, men det fanns så litet vatten i ån att man på höstarna var tvungen att ta fram fotogenlampor. Under kriget byggdes kraftverket om och automatiserades. Då blev det växelström 3000 V och upp till ca 4 A. En transformator stod på uppsidan om vägen.

(* Sigfrid Björk var född i Odensvi 1886 och gift med Alma f 1882. De kom till Gursten 1920 och hade fyra barn Elin f 1904, Ingmar f 1909, Yngve f 1913 och Dagmar f 1916. År 1929 flyttade de till Lapsrum. Yngve kom sedan till trädgården i Harg 1930-1933, vid sågen i Björnsholm, bruket i Överum i 29 år 1942 - 1970 och sedan på ASEA i Gamleby. Yngve gick med i Idrottsföreningen 1930 där han var mycket aktiv. Se vidare artikeln Spelemän med boll.

Anteckningar från äldre tid

21 maj 1383 Bo Jonsson Grip Stegeholm gör jordaskifte med Sjunde Ragvaldsson, byaman i Västervik (Gamleby), varvid han lämnar jord (Dynestad) i Godasten med kvarnen, Gompatorp och Rabbeboda med kvarnen samt Fästad samt erhåller i gengäld jord i Gamleby, Gärdserums och Ukna socknar.

4 mars 1382 Bettna kyrka Bo Jonsson Grip bortbyter en del jord och erhåller ägolott i bl.a Dynestad, 4 attungar och i kvarnström i Lofta. (gammal avskrift, lite oklart).

I ett pergamentbrev skrivet i Stegeholm 1383 byter Bo Jonsson Grip till sig bla jordegendomarna Dynestad, Rabo (Ræbbabodha) och Fästa (Fitzstadh), Godhasten (förmodligen Gursten) och Godhastena qvarn av byamannen Syunde Ragvaldzsoni Västervik (nu Gamleby). År 1544 kallas gården Gudestenn. År 1545 Gudeftenn. år 1575 Guderftenn. År 1590 Guderftenn. 1610 Guresteen.

16 nov 1411 Västervik (Gamleby) Katarina Tjägsndtr säljer till riddaren Bengt Nilsson sin gård Dynestad i Lofta. Jordebok över Gunhild Johansdr Bese och Erik Bjelkes arvegods. (Okänd jordebok från medeltiden).

Bränneriet låg lägligt vid den gamla Söderköpingsvägen.

År 1830 omkom en karl under ett kar i bränneriet.

I stora huset blev det linfabrik efter brännerieran. Man skeppade linbalar via Gamleby hamn. Linfabriken lades ned 1912 - 14 och flyttades till Nygård. Huset renoverades 1990

Runstenar

Vid Gursten har påträffats en runsten. Den är säregen genom sina Svensk-norska runor.

Güsten (Av Otto von Friesen)

”Sydvest från gården är denna runsten upprest vid en korsväg, varav den ena vägen går till Gamleby och den andra till Fästed” (H Cullberg). Det är en ca en meter hög sk bautasten, en minnessten från brons och järnåldrarna, försedd med runinskrift, rest över Gode Vifredsson av hans son Skägge som erhållit sin fars vapen i arv.

Stenen flyttades till parken i Nygård och därifrån omkring år 1900 till Gamleby folkhögskola.

Inristningen på stenen lyder:

Góða-Skeggi fáði Véfr(i)ðar sun(ar).Sunr naut smiða Káta. Skägge, son till Gode Vifredsson, utförde (inskriften)

Tolkning:

Av en anteckning hos forskaren Tuneld framgår: ”I åkern vid Gursten funnos för några år sedan gamla förrostade svärd och sporrar....”

Sunr naut smiða Káta

Sonen begagnade sig av de av Kåte förfärdigade smidena. von Friesen anser att det skall tolkas som:

Sonen (=Skägge) fick av sin far de av Kåte smidda värdeföremålen som kan vara svärd, yxa, hjälm mm av järn som smitts av den berömda smeden vid namn Kåte.

Gården Gursten är säkert äldre än runstenen. Däremot bär gården nu säkerligen sitt namn 'Gursten' efter just denna sten och måhända ytterligare en runsten som lär ha hittats i en bro. Stenarna var inte stora och iögonfallande men väckte genom sina runor säkerligen stor vördnad.

(*) Sigfrid Björk var född i Odensvi 1886 och gift med Alma f 1882. De kom till Gursten 1920 och hade fyra barn Elin f 1904, Ingmar f 1909, Yngve f 1913 och Dagmar f 1916. År 1929 flyttade de till Lapperum. Yngve kom sedan till trädgården i Harg 1930-1933, vid sågen i Björnsholm, bruket i Överum i 29 år 1942 - 1970 och sedan på ASEA i Gamleby. Yngve gick med i Idrottsföreningen 1930 där han var mycket aktiv. Se vidare artikeln Spelemän med boll.

DYNESTA

I området har funnits en by utmed gamla vägen till Nygård.

Där finns rester av tiotalet husgrunder och tegel som tyder på ett tegelbruk. Teglet till Gamleby kyrka lär till viss del ha tillverkats i Dynesta eller Gursten.

Till höger:

Karta över Dynesta från år 1900. Gamla vägen går över Vida till vägskälet vid Kaffekullen och därifrån över Dynesta by till Nygård skola

Anteckningar över födde i Dynesta från kyrkboken:

18150630	ANNA	LISA ?CAJSA	PEHRSD.,DOTT.29
18150702	JAEN	ERIK ANDERSSON,B.	CAJSA LARSD.,36
18161011	STINA CAJSA	ERIK ANDERSSON,BRUK.	CAJSA LARSD.,37
18240424	LISA GRETA	?	ANNA MAJA STEN,P.27
18451130	CLARA MATHILDA	LARS J. EDMARK,ARB.	JOHANNA MÅNSD.,26